

Suuryritysten vastuullisuusvaatimukset: mitä arvoketjun pk-yritykseltä vaaditaan?

Kirjoittajat: Marita Valkonen, Tarja Stenman ja Sari Karppala

Jyväskylän ammattikorkeakoulun toteuttamassa ja Euroopan unionin osarahoittamassa VAHVA-hankkeessa pyrittiin kehittämään toimintamalleja yritysten vastuullisuusraportointikyvykkyyden vahvistamiseksi. Toimintamalleja kokeiltiin kaikkiaan kahdeksaa erilaista, joista seitsemän päätyi varsinaiseksi toimintamalliksi.

Yksi kehitetty toimintamalli perustui siihen, että yrityksiä aina kiinnostaa se, mitä asiakkaat haluavat tai odottavat. Sen vuoksi VAHVA-hanke järjesti tilaisuuksia, joissa suuret yritykset - Metsä Group, K-kauppiaat ja Harvia Oyj - kuvasivat omia vastuullisuusodotuksiaan ja pk-yritykset pääsivät keskustelemaan vaatimusten käytännön toteutuksesta. Tilaisuuksissa yhdistyivät tiedon jakaminen, vuorovaikutus sekä konkreettinen esimerkkien tarkastelu.

Toimintamallin tavoitteet

Toimintamalli lisäsi pk-yritysten **ymmärrystä vastuullisuuden** sisällöstä arvoketjuissa. Se auttaa pk-yrityksiä ymmärtämään, mitä vastuullisuus tarkoittaa käytännössä ja millaisia teemoja korostuu eri toimialoilla (esim. työturvallisuus, toimitusketjun vastuullisuus, viestintä). Lisäksi se paransi osallistuneiden käsitystä siitä, miten vastuullisuus linkittyy liiketoimintaan ja kumppanuuksiin.

Toimintamalli **konkretisoi raportointivaatimuksia pk-yrityksille**. Tilaisuuksissa käytiin läpi, mitä tietoja suuryritykset edellyttävät alihankkijoilta ja miksi tietoja kerätään (esim. toimitusketjujen läpinäkyvyys) sekä miten vaatimukset ovat kehittymässä (ennakoitavuus). Tämä vähentää pk-yritysten epävarmuutta ja teki vaatimuksista ymmärrettävämpiä.

Yritykset saivat **käytännönläheistä ohjausta** siitä, mistä raportointi kannattaa aloittaa, mitä tietoja kannattaa kerätä ensimmäiseksi ja miten tiedonkeruu voidaan organisoida pk-yrityksessä. Esimerkiksi Harvian tilaisuudessa käsiteltiin pk-yrityksen vastuullisuustyön käynnistämistä ja viestintää eri sidosryhmille.

Toimintamalli auttoi pk-yrityksiä **näkemään raportoinnin hyödyt**. Raportointi ei ole pelkkä velvoite, vaan kilpailutekijänä. Raportoinnissa tuotettua tietoa voi hyödyntää asiakasviestinnässä. Parhaimmillaan se myös tukee liiketoiminnan kehittämistä. Tällaisessa toimintamallissa korostuu asiakkaan tai mahdollisen asiakkaan todelliset odotukset sekä niihin vastaaminen käytännössä.

Toteutus

Metsä Groupin tilaisuus järjestettiin syksyllä 2025 ja suuntautui erityisesti tehdasalueella tapahtuvaan yhteistyöhön. Paikalla kaikkiaan yli 25 yritystä. Osa toimi jo Metsä Groupin kanssa yhteistyössä ja osa puolestaan toivon kuulevansa tarkemmin mahdollisuuksista. Metsä Group oli erityisen kiinnostunut arvoketjunsä vaikutuksista ihmisiin. Tilaisuuden tavoitteena oli perehdyttää Äänekosken Metsä Groupin tehdasalueella kumppaneina toimivia tai kumppaneiksi haluavia Metsä Groupin vastuullisuusvaatimuksiin sekä siihen, miten niihin voi käytännössä vastata esimerkkien kautta. Tilaisuus suunniteltiin, markkinointiin ja toteutettiin yhteistyössä Metsä Groupin ja Äänekosken kaupungin elinkeinopalveluitten kanssa. Se alussa esiteltiin yhtiön arvot ja tavoitteet sekä operatiivinen toiminta niiden tavoitteiden saavuttamiseksi. Metsä Group myös kävi läpi standardit ja vaatimukset alihankkijoille sekä käytännön kokemuksia niiden saavuttamiseksi. Tilaisuus herätti huomiota muuallakin kuin Keski-Suomessa.

Vähittäiskaupan kanssa yhteisissä tilaisuuksissa K-kauppiat kertoivat, minkälaisia vaatimuksia heillä on paikallisille tuottajille ja miten pientuottajat voisivat saada tuotteitaan yksittäisen kaupan hyllyyn.

Harvia puolestaan kertoi omasta vastuullisuustyöstään sekä heidän odotuksistaan kumppaneitaan kohtaan. Tavoitteena auttaa käytännönläheisesti, miten Harvian kumppani pääsee vastuullisuustyössä alkuun. Harvia piti myös tärkeänä sitä, että yritykset tietäisivät, miten vastuullisuudesta kannattaa viestiä eri sidosryhmille uskottavasti ja vaikuttavasti.

Valmet – valmisteluvaiheessa oli kiinnostunut yhteistyöstä jo hankkeen valmisteluvaiheessa ja tekeekin asian tiimoilta yhteistyötä Jyväskylän ammattikorkeakoulun kanssa. Organisaation muutokset ja epäselvät vastuut sekä muut huomioita vaativat tehtävät yhteyshenkilöillä.

Valtra puolestaan on Jamkin strateginen kumppani ja Valtralla on monenlaisia yhteistyökuvioita Jamkin kanssa. Hanke aikana sovittiin, että Business Äänekoski on yhteydessä Valtraan. Valtralla vastuullisuusasiat on keskitetty muualle kuin Keski-Suomeen ja he eivät kokeneet tarpeelliseksi yhteistyön tiivistämistä.

Vaikutukset pk-yrityksiin

Tilaisuudet lisäsivät ymmärrystä, loivat verkostoja ja tarjosivat suoran yhteyden asiakkaiden odotuksiin. Ne auttoivat pk-yrityksiä tunnistamaan asiakkaidensa keskeiset vastuullisuusvaatimukset. Tällöin ne voivat priorisoida omassa tiedonkeruussa asiakkaalle merkitykselliset vastuullisuusteemat. Lisäksi yritysten ymmärrys vastuullisuusviestinnän merkityksestä kehittyi. Toimintamalli paransi yritysten valmiutta vastata tuleviin vaatimuksiin. Se selkeytti sitä, miten yritysten tulisi niihin vastata.

Lyhyellä aikavälillä tilaisuudet lisäsivät tietoisuutta ja pk-yritysten motivaatiota. Ne myös auttoivat yrityksiä aloittamaan konkreettiset toimenpiteet tiedonkeruuseen. Lisäksi ne avasivat keskustelun yhteyden mahdollisen asiakkaan suuntaan. Esimerkiksi lähikauppias jatkoi keskusteluja osallistuneen yrityksen kanssa mahdollisesta yhteistyöstä.

Pidemmällä aikavälillä yritykset, jotka ennakoivat ja keräävät tietoja jo ennen kuin se on pakollista, saattavat saavuttaa paremman aseman arvoketjussa.

Toimintamallin vahvuudet ja opit

Toimintamalli soveltuu erityisesti pk-yrityksille, jotka toimivat suurten yritysten toimitusketjuissa. Se auttaa niitä ymmärtämään vastuullisuuden merkityksen asiakasyrityksille. Tilaisuudet myös tukevat niitä yrityksiä, joiden vastuullisuustyö on alkuvaiheessa. Yritykset saavat konkreettisia esimerkkejä ja käytännön ohjeita. Toimintamalli soveltuu ainakin toimialoille, joissa asiakasvaatimukset ohjaavat vastuullisuutta (esim. teollisuus, rakentaminen, elintarvikeketju).

Toimintamalli vastaa monin tavoin yritysten tarpeisiin ja alueellisiin tavoitteisiin. Se edistää pk-yritysten kokonaiskestävyyttä (ESG), koska auttaa huomioimaan ympäristö-, sosiaaliset ja hallinnolliset näkökulmat tuoden esiin konkreettisia esimerkkejä eri teemoista (esim. työturvallisuus).

Moni keskisuomalainen pk-yritys jo toimii vastuullisesti. Toimintamalli innostaa, kannustaa ja auttaa pk-yrityksiä raportoinnissa sekä madaltaa raportoinnin aloituskynnystä. Tilaisuuksissa yrityksillä oli

mahdollisuus kuulla toisten yritysten näkökulmia. Tilaisuudet tekevät raportoinnista mielekästä ja käytännönläheistä ja parhaimmillaan myös uudista yritysten toimintaa, esimerkiksi ohjaamalla systemaattisempaan tiedonkeruuseen.

Toimintamalli tuo uusia mahdollisuuksia pk-yrityksille osallistua suurempien yritysten arvoketjuihin ja hankintoihin. Se auttaa vastaamaan käytännössä asiakkaiden vaatimuksiin sekä lisää vaatimusten läpinäkyvyyttä ja luotettavuutta.

Vastuullisuusvaatimukset ovat samantapaisia myös muualla Euroopassa. Sen vuoksi raportointiosaaminen auttaa myös kansainvälistymisessä ja auttaa omalta osaltaan uusille markkinoille pääsyä.

Tilaisuudet olivat hyviä tilaisuuksia yritysten verkottumiselle niin muiden pk-yritysten, asiakkaiden ja korkeakoulujen edustajien kanssa.

Toimintamallin hyödynnettävyys

Toimintamalli soveltuu hyvin eri toimialoille. Saman tyyppisiä tilaisuuksia järjestävät myös julkiset toimijat. Toimintamallin onnistuminen edellyttää, että suurempi yritys kertoo mahdollisimman käytännönläheisesti, mitä he odottavat kumppaneiltaan.

Mikä on VAHVA-hanke?

Euroopan unionin osarahoittama VAHVA - Vastuullisuusraportoinnilla vahvaan ja kestäväan kasvuun Keski-Suomessa -hankkeen tavoitteena oli vahvistaa pk-yritysten vastuullisuutta ja vastuullisuusraportointikyvykkyyttä. Se oli Euroopan Unionin osarahoittama ja sen toteutti Jyväskylän ammattikorkeakoulu yhteistyössä keskisuomalaisten elinkeinotoimijoiden kanssa.

Lisää tietoa hankkeesta ja tuloksista: [VAHVA - Vastuullisuusraportoinnilla vahvaan ja kestäväan kasvuun Keski-Suomessa | Jamk](#)